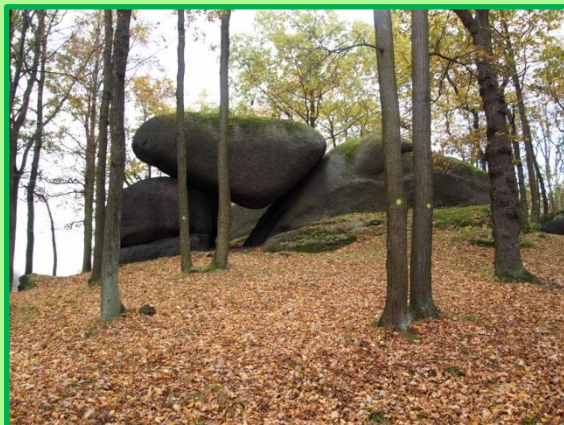
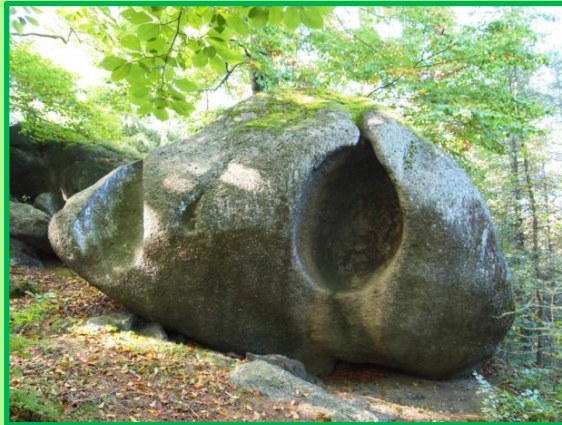
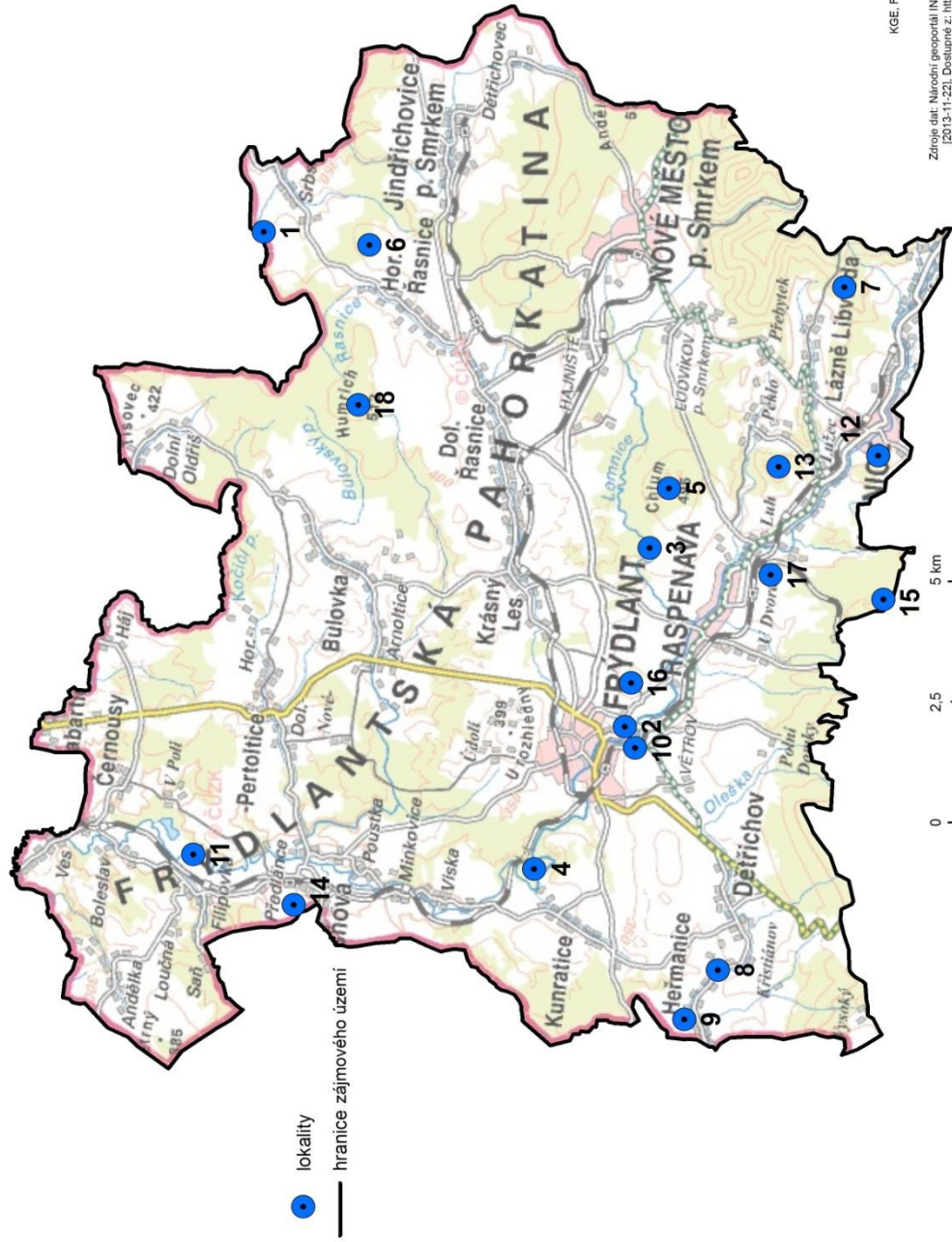

FRÝDLANTSKO

Geologické a geomorfologické lokality

GEOLOGICKÉ A GEOMORFOLOGICKÉ LOKALITY

- lokality
- hranice zájmového území

Frýdlantsko

Frýdlantsko je území ležící v severní části České republiky. V této oblasti se vyskytují místa z různého stádia geologického vývoje a nalezneme zde proto různorodé geologické a geomorfologické lokality. Ty jsou vhodné jak pro jednodenní výlety, tak i pro školní exkurze a podobné aktivity. Některé z dále popsanych míst zatím nejsou přístupné po turistických cestách, ale doufám, že v brzké budoucnosti budou vybaveny informačními tabulemi nebo QR kódy a napojeny na turistická značení. Věřím, že tato brožura Vám poskytne inspiraci pro výlety do rozmanité krajiny Frýdlantska. Tak vyražme společně za poznáním.

Použité piktogramy

dostupné autem*

dostupné na kole*

dostupné pěšky

dostupné veřejnou dopravou

chráněná lokalita

informační tabule

výhled z lokality

* v některých případech přímo do lokality, někde nejbliže na 500 m

Obsah

BÍLÁ SKÁLA	5
ČEDIČOVÁ SKÁLA.....	6
HADÍ KOPEC.....	7
HARTA	8
CHLUM	9
KAMENNÝ VRCH.....	10
KOČÍČÍ KAMENY	11
KODEŠOVA SKÁLA	12
KODEŠŮV VRCH	13
KŘÍŽOVÝ VRCH.....	14
MEANDRY SMĚDÉ	15
NA CHATKÁCH	16
PEKELSKÝ VRCH	17
POHANSKÉ KAMENY	18
SKALNÍ KUKAŇ.....	19
SUPÍ VRCH	20
VÁPENNÝ VRCH	21
VYHLÍDKA	22

BÍLÁ SKÁLA

Souřadnice: N 50°59.531', E 15°13.081'

Nadmořská výška: 355 – 365 m n. m.

Charakteristika: Bílá skála se nachází 1 km severozápadním směrem od obce Srbská na hranicích s Polskem. Lokalita je unikátní křemenným valem vypreparovaným z okolních ortorul s mocností až 20 m, maximální výškou 22 m a délkou asi 200 m. Zajímavé je barevné rozvrstvení a dutiny s drúzami křemene. Je odtud výhled na Jizerské hory i Krkonoše. Bílá skála je od roku 1996 chráněna jako přírodní památka. Vhodné pouze pro pěší. Zhoršená přístupnost po neznačené polní cestě od Srbské a Horní Řasnice.

Dostupnost: auto – parkování v Srbské nebo Horní Řasnici, vlak zastávka Srbská 6 km, autobus Horní Řasnice 2 km

ČEDIČOVÁ SKÁLA

Souřadnice: N 50°54.846', E 15°05.003'

Nadmořská výška: 310 – 325 m n. m.

Charakteristika: Mohutná 60 m vysoká čedičová skála stojí na Zámeckém vrchu nad břehem řeky Smědé. Na jejím vrcholu ční již od poloviny 13. století frýdlantský hrad a zámek. Skála je v jeho stínu a mnoho lidí o ní vůbec netuší. Zajímavá je pět až šestihrannými kamennými varhanami z období třetihor. V posledních letech je silně narušena, hrozí částečné zřícení, kterému mají zabránit ochranné sítě. Dobře viditelná je od protějších tenisových kurtů. O vzniku skály se vypráví pověst Pekelníkovy brázdy. Pěší přístup po žluté a zelené turistické cestě, přímo ke skále v některých částech omezen plotem. Vhodné pro pěší a cyklisty. Od silnice pro vozíčkáře a kočárky.

Dostupnost: auto – parkování přímo pod skálou nebo u zámku, vlak Frýdlant v. Č. 1 km, autobus Frýdlant v Č. 600 m

HADÍ KOPEC

Souřadnice: N 50°54.910', E 15°08.398'

Nadmořská výška: 340 – 378 m n. m.

Charakteristika: Hadí kopec se nachází SZ od Raspenavy na úpatí vrchu Chlum. Je ukázkou epigenetického údolí. Říčka Lomnice prohloubila svůj tok v čedičovém tělesu a rozdělila ho na dvě části. Větší část tělesa se nachází na pravém břehu, v okolí je několik zřícených skalních bloků. Po povodni v roce 2010 jsou zde šterkové nánosy a polomy. Postupně zarůstají přístupové cesty. Lokalita je od roku 2002 chráněna jako přírodní památka a zároveň je součástí Přírodního parku Peklo. Název vznikl údajně od hojného výskytu hadů v okolí. Vhodné pouze pro pěši po lesní cestě od silnice na Krásný Les nebo po polní cestě od Raspenavy.

Dostupnost: auto – parkování v Raspenavě, u lesní cesty směrem na Krásný Les, vlak Raspenava 2 km, autobus Raspenava 2 km

HARTA

Souřadnice: N 50°55.681', E 15°02.439'

Nadmořská výška: 250 – 275 m n. m.

Charakteristika: Harta leží SZ směrem od města Frýdlant v Čechách. Lokalita je významná díky meandrující řece Smědě a vysokému skalnímu masivu. Jde vlastně o velký skalní ostroh, který je řekou ze tří stran obtékán. Na severu oblasti se nachází malá vodní elektrárna a na jihu železniční tunel. Harta byla poškozena při povodních v roce 2010 – břehy, sesuvy svahů, poničené přístupové cesty. Tok Smědě je zde chráněn jako evropsky významná lokalita Natura 2000. O Hartě se traduje pověst Sráz na Hartě. Vhodná pouze pro pěší. Přístup po zelené a žluté turistické cestě z Frýdlantu, zhoršený přístup a chybějící značení je po povodni v roce 2010 u železničního tunelu.

Dostupnost: auto – parkování ve Frýdlantu v Č., vlak Frýdlant v Č. nebo Minkovice 3 km, autobus Frýdlant v Č. 3 km

CHLUM

Souřadnice: N 50°54.811', E 15°09.421'

Nadmořská výška: 360 – 495 m n. m.

Charakteristika: Chlum leží na sever od Raspenavy v sousedství Hadího kopce, společně s ním je součástí Přírodního parku Peklo. Vrch tvoří těleso 30 milionů let starého utuhlého fonolitu. Ve čtvrtohorách vystupoval vrch nad ledovec jako nunatak. Osídlení zde bylo už v době bronzové, což dokazuje nález mincí. Koncem 19. století tady mineralog Blumrich identifikoval minerál hainit. K vrcholu se vážou pověsti o Solném pramenu a Háji mrtvých. Od 60. let byl kvůli vojenskému prostoru nepřístupný. Dnes zde dochází k likvidaci munice a část vrchu je stále uzavřena pro veřejnost. Vhodné pro pěší z Hajniště a Ludvíkova i pro cyklisty.

Dostupnost: auto – parkování Raspenava, Ludvíkově, Hajništi, vlak Raspenava 2 km, Hajniště 1 km, autobus Raspenava 1,5 km, Ludvíkov p. Smrkem 600 m

KAMENNÝ VRCH

Souřadnice: N 50°58.399', E 15°13.048'

Nadmořská výška: 370 – 444 m n. m.

Charakteristika: Kamenný vrch se nachází SV od Horní Řasnice. Od roku 1991 je chráněn jako přírodní památka díky ojedinělému komplexu matečných hnízd mravenců *Formica polyctena*. Nachází se zde více než 200 mravenišť, jejichž počet neustále roste a přesouvá se k Horní Řasnici. Největší mraveniště dosahují až 4 m po obvodu. Ve vrcholové části vystupují na povrch ortoruly. Vrch je dostupný po zelené turistické cestě z Horní Řasnice i Jindřichovic pod Smrkem a vede přes něj udržovaná široká lesní cesta, po které zároveň vede naučná stezka. Vhodné pro pěší, cyklisty, vozíčkáře, kočárky i pro školní exkurze.

Dostupnost: auto – parkování v Horní Řasnici, Jindřichovicích, vlak Srbská a Horní Řasnice 3 km, autobus Horní Řasnice 1 km

KOČIČÍ KAMENY

Souřadnice: N 50°53.216', E 15°13.864'

Nadmořská výška: 590 – 600 m n. m.

Charakteristika: Kočičí kameny (Katzensteine) jsou pojmenovány podle skalního bloku, který připomíná hlavu kočky. Jedná se o skalní útvar, který je součástí CHKO Jizerské hory. Vyhledka je zpřístupněná od roku 1923 díky členům hejnického odboru Německého horského spolku. Vrchol je ohrazen zábradlím, jsou na něm skalní mísy a je odtud rozhled na Jizerské hory a do Hejnické kotliny. O kamenech se vypráví pověst Poklad v Kočičích kamenech a jsou přístupné po červené trase z Lázní Libverda a modré a zelené trase z Bílého Potoka. V roce 2014 zde byla otevřena 70 m dlouhá ferrata. Nedaleko stojí chata Hubertka, kde je možnost občerstvení. Vhodná i pro kočárky, cyklisty.

Dostupnost: auto – parkování Bílý Potok, Lázně Libverda, vlak Bílý Potok 3 km, autobus Lázně Libverda a Bílý Potok 3 km

KODEŠOVA SKÁLA

Souřadnice: N 50°53.586', E 15° 01.063

Nadmořská výška: 325 m n. m.

Charakteristika: Kodešova skála se nachází v Heřmanicích u silnice na Dětřichov. Jedná se o zbytky rozsáhlého čedičového masivu s výjimečnou vějířovitou odlučností čediče. Skála byla odkryta při těžební činnosti v Gothově lomu. Od roku 1996 je chráněna jako přírodní památka. Jméno má po učiteli Otakaru Kodešovi, který byl zastřelen roku 1938 sudetskými Němci při obraně státu. V Heřmanicích je dále možnost návštěvy Kodešova vrchu nebo rozhledny. Vhodné pro cyklisty, kočárky i vozíčkáře.

Dostupnost: auto – parkování přímo u skály, autobus z Frýdlantu a Dětřichova zastávka 200 m

KODEŠŮV VRCH

Souřadnice: N 50°53.866', E 15°00.149'

Nadmořská výška: 330 – 340 m n. m.

Charakteristika: Kodešův vrch leží severně od obce Heřmanice, téměř na státní hranici s Polskem. Jedná se o opuštěný lom z olivinitického bazaltu. V lomu se těžilo od začátku 20. století až do roku 1989, kdy byl pro havarijní stav uzavřen. Velká část vrcholových partií je odtěžena. Velmi poutavé jsou šestihranné sloupce tvořící samotný lom, který je svojí rozlohou jedinečný. V současné době lom postupně zarůstá a vznikají zde mokřady. Dnes je celý lom v soukromém vlastnictví. Vhodné pro pěší, cyklisty, kočárky i vozičkáře. Možnost spojit s návštěvou Kodešovy skály nebo heřmanické rozhledny.

Dostupnost: auto – parkování v Heřmanicích, autobus z Frýdlantu přes Dětřichov 200 m

KŘÍŽOVÝ VRCH

Souřadnice: N 50°54.834', E 15°04.643'

Nadmořská výška: 300 - 375 m n. m.

Charakteristika: Křížový vrch leží jižně od centra Frýdlantu v Čechách a svůj název nese díky křížové cestě s šestnácti zastaveními, která zde byla vybudována v roce 1737. Dnes by všechna zastavení křížové cesty potřebovala opravu. Samotný vrch vznikl v třetihorách utuhnutím bazanitu. Na vrchol se lze dostat z Frýdlantu nebo z Hágu. Lokalita je chráněna od roku 1996 jako přírodní rezervace z důvodu komplexu zachovaných společenstev suťového lesa s lilí zlatohlávkou a dalšími ohroženými druhy. Směrem od Hágu je výhled na hrad a zámek na protějším kopci s lokalitou čedičová skála. Samotná lokalita vhodná pouze pro pěší, okrajové části dostupné i na kole.

Dostupnost: auto - parkování ve Frýdlantu, na Větrově, vlak Frýdlant v Č. 1 km, autobus Frýdlant 700 m, Hág 300 m

MEANDRY SMĚDÉ

Souřadnice: N 50°54.834', E 15°04.643'

Nadmořská výška: 220 – 250 m n. m.

Charakteristika: Meandry Smědé se táhnou od Višňové do Černous. Od roku 1998 jsou meandry společně s rybníkem Dubákem chráněny jako přírodní rezervace a zároveň jako evropská lokalita Natura 2000. Důvodem pro ochranu je údolní niva s přirozeným vývojem koryta a vzácní živočichové. Dochází zde k vymílání břehů a vzniku slepých a mrtvých ramen řeky Smědé. Po zelené turistické trase od Černous je přístupná pouze část meandrů a rybník Dubák. Několikrát do roka zde probíhající různé akce (čištění meandrů, odemykání a uzamykání Smědé). Vhodné pro pěší, místy i pro cyklisty, kočárky a vozíčkáře.

Dostupnost: auto – parkování v Černousích a Višňové, vlak Černousy 700 m, Višňová 500 m, Filipovka 250 m, autobus Filipovka, Černousy a Višňová

NA CHATKÁCH

Souřadnice: N 50°52.566', E 15°10.467'

Nadmořská výška: 400 – 465 m n. m.

Charakteristika: Vrch Na Chatkách leží jižně od města Hejnice v CHKO Jizerské hory. Samotný vrch je tvořen tzv. dvouvrším z jizerskohorské žuly. Na vrcholu se nachází izolovaná skála, která je využívána hejnickými horolezci. Po celém kopci je rozprostřena spousta malých skalních útvarů - skalní převisy, skalní odkryvy. Je odtud dobrý rozhled na Jizerské hory, Hejnickou kotlinu i Frýdlantskou pahorkatinu. O vrchu se vypráví pověst Nechápavý poustevník. K lokalitě lze odbočit z modré nebo zelené turistické trasy a dojít na vrchol po lesní cestě od Hejnic nebo úzkou lesní pěšinou od Raspenavy. Vhodné pouze pro pěší, případně cyklisty.

Dostupnost: auto – parkování v Hejnicích nebo Raspenavě, vlak Lužec p. Smrkem 1,5 km, Hejnice 1 km, autobus Hejnice 1 km, Raspenava 500 m

PEKELSKÝ VRCH

Souřadnice: N 50°53.645', E 15°10.048'

Nadmořská výška: 410 – 487 m n. m.

Charakteristika: Pekelský vrch se nachází východně od Raspenavy. Zdejší fylity a svory z období starohor tvoří geologický základ Frýdlantské pahorkatiny. Ve čtvrtohorách stejně jako vrch Chlum vyčníval nad ledovcem. V jeho vrcholové části se nachází triangulační bod a zbytky přírodního amfiteátru, kde se hrálo divadlo v období první republiky. Pod vrcholem lze spatřit malé kamenné moře. V roce 2009 se zvažovala výstavba rozhledny v prostoru amfiteátru, která ale dodnes nebyla provedena. Z přístupových cest je pěkný rozhled na okolní obce. Vhodné pro pěší, část i pro cyklisty nebo kočárky. Přístup po polních a lesních cestách z Raspenavy – Luhu nebo osady Peklo.

Dostupnost: auto – parkování v Raspenavě nebo Pekle, vlak Luh p. Smrkem 1 km, autobus Luh p. Smrkem 1 km

POHANSKÉ KAMENY

Souřadnice: N 50°58.284', E 15°01.267'

Nadmořská výška: 290 m n. m.

Charakteristika: Pohanské kameny leží severně od Višňové, kousek od státních hranic s Polskem. Jedná se o skupinu mohutných kamenů z rumburské žuly německy nazývaná Heidenstein. Na vrcholu je několik skalních mís, které byly do konce 19. století považovány za lidský výtvar a zároveň jako obětiště germánských pohanů. O kamenech se traduje i pověst Kameny u Višňové. Okolí bylo osídleno již v době kamenné. Kameny jsou dostupné po zelené turistické trase z Višňové a samotný vrchol pomocí krátkého železného žebříku. Vhodné pro pěší a cyklisty. Výhledu do okolí brání vzrostlé stromy.

Dostupnost: auto – parkování ve Višňové, vlak Višňová 1,5 km, autobus Višňová 1,5 km

15

SKALNÍ KUKAŇ

Souřadnice: N 50°52.377', E 15°07.897'

Nadmořská výška: 392 m n. m.

Charakteristika: Skalní kukaň se nachází jižně od Raspenavy nedaleko místa zvané Farská louka. Jedná se o žulovou skalní mísu, která vznikla jejím překocněním o 90°. Její stav byl ovlivněn působením vody, mrazu a větru. Do kukaně se díky její velikosti (170x115x100 cm) vejde člověk. Na míse jsou patrné odtokové žlábkové. Kukaň je stranou pozornosti, i když se nachází pouze 250 m od modré turistické cesty Stará poutní cesta. Lokalita je součástí CHKO Jizerské hory a národní přírodní rezervace Jizerskohorské bučiny. Místo se špatně hledá, nejlepší je využít GPS souřadnice. Není k ní vyšlapaná přístupová cesta a některá místa jsou podmáčená. Vhodná pro pěší a část pro cyklisty.

Dostupnost: auto – parkování v Raspenavě, vlak Raspenava (Luh p. Smrkem) 3 km, autobus Luh p. Smrkem 3 km

SUPÍ VRCH

Souřadnice: N 50°54.917', E 15°05.993'

Nadmořská výška: 360 – 388 m n. m.

Charakteristika: Supí vrch leží SV od centra Frýdlantu nedaleko hradu a zámku. Je tvořen sodalitickým fonolitem z období třetihor. V jeho vrcholových partiích se nachází několik skalních výchozů. Je to údajně místo staré židovské modlitebny, i když toto tvrzení není podloženo. Každopádně jsou dnes na kamenech vyryté židovské symboly například židovská hvězda. Vrch je dostupný z Frýdlantu po neznačené lesní cestě. Je odtud výhled na Jizerské hory, Raspenavu i Frýdlant. Přístup je možný po široké lesní cestě od Frýdlantu. Vhodné pro pěší, částečně i pro cyklisty.

Dostupnost: auto – parkování ve Frýdlantu v Č. nebo u hradu a zámku, vlak Frýdlant v Č. 2,5 km, autobus Frýdlant v Č. 1 km

VÁPENNÝ VRCH

Souřadnice: N 50°53.536', E 15°08.117'

Nadmořská výška: 360 – 424 m n. m.

Charakteristika: Vápenný vrch leží jižně od středu Raspenavy. Je významný především svým geologickým složením. Od roku 1999 je chráněn jako přírodní rezervace a zároveň je součástí CHKO Jizerské hory. Ve Wildnerově lomu se nachází více než 50 druhů minerálů, které jsou společně se zbytky teplomilných porostů důvodem ochrany. Od 16. století zde probíhala těžba vápence, které vděčí vrch za svůj název. Těžba ustala až v 60. letech 20. století. Z horní části lomu je pěkný výhled na Jizerské hory, Hejnickou kotlinu a protilehlé vrchy Chlum a Pekelský vrch. Lokalita je přístupná po neznačené lesní cestě z Raspenavy. Vhodná pro pěší a cyklisty.

Dostupnost: auto – parkování v Raspenavě, vlak Raspenava 500 m, autobus Raspenava 1 km

VYHLÍDKA

Souřadnice: N 50°58.298', E 15°10.211'

Nadmořská výška: 400 – 512 m n. m.

Charakteristika: Vyhlídka se nachází severně od Dolní Řasnice. Vrch vystupuje z mírně zvlněné krajiny a tvoří významný orientační bod v terénu. Na vrcholu se rozkládá skalní blok vybudovaný hrubozrnnou žulou vysoký asi 6 m a široký asi 25 m. Vyskytují se zde pukliny, převisy, rýhy a směrem k Bulovce balvanitá suť. Ve čtvrtohorách vystupoval vrch nad ledovec jako nunatak. O Vyhlídce se vypráví pověst Dívka z Vyhlídky. Ze samotného vrcholu je výhled na Andělku a do Polska. Lokalita je dostupná po zelené a žluté trase z Horní Řasnice, na vrchol turistická trasa nezachází. Vhodné zejména pro pěší, značená lesní cesta i pro cyklisty, kočárky a vozíčkáře.

Dostupnost: auto – parkování v Dolní Řasnici, Bulovce, vlak Horní Řasnice 6 km, autobus Horní Řasnice 4,5 km

Pravidla chování

Některé lokality jsou zákonem chráněné, a proto bychom neměli zapomínat na to, jak se v těchto lokalitách chovat.

pohybuje se pouze po vyznačených cestách

neničte a nevyrývejte rostliny včetně lesních plodů

nechtejte a neplašte zvířata

chovejte se tiše a vychutnávejte klid přírody

nezapalujte oheň mimo vyhrazená místa

udržujte čistotu – odpadky odnášejte s sebou

nepoškozujte informační tabule, značení a další zařízení pro rekreaci a turistiku

Děkuji, že respektujete pravidla chování a pomáháte chránit přírodu.

Věřím, že se Vám na Frýdlantsku bude líbit a budete se sem rádi vracet.

Technická univerzita v Liberci
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Katedra geografie
Liberec, 2015

Text, foto a grafické zpracování: Martina Lipenská
Software: Microsoft Office Word 2010, ArcGIS 10.0
Zdroje dat: Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny
Liberecký kraj – cestou necestou [online] Krajský úřad Libereckého kraje ©2011
[cit. 2014-11-17] Dostupné z: <http://www.liberecky-kraj.cz/>

Vytvořeno v rámci bakalářské práce: *Databáze geologických a geomorfologických lokalit, interaktivní mapa, jejich aplikace v cestovním ruchu, případová studie Frýdlantsko*